

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE", V.Z.W.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen ondertekende bijdragen.
11e jaargang, nr. 12 december 1982.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE

EERSTE DECEMBERAKTIVITEIT / ZIE NOVEMBERNUMMER

TWEDE DECEMBERAKTIVITEIT

De OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen u uit te nodigen op de voordracht met dias die doorgaat op :

donderdag 16 december 1982 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Louis Colensstraat 6, Oostende.

met als onderwerp : S.E.O. EEN TERUGBLIK OP HET VERLEDEN

en als spreker : de Heer Olivier BALS.

Waar is de tijd dat de "COO" alles was wat de klokke sloeg! Een huismoeder die geen lid was van de Coo werd met de vinger gewezen.

Reeds ron dde jaren 1888-89 was er op coöperatief terrein zekere roeping te bespeuren. Doch eerstein 1892 werd, onder impuls van de heer H. DESMET, treinoverste bij het Spoor, overgegaan tot de stichting van een vereniging onder de veelzeggende benaming van "1' Union des Economistes", "De Verenigde Huishoudkundigen". Elf bedienden van het Spoor waren aanwezig op die heuglijke vergadering van II juni 1892, gehouden, waar anders, in de herberg "A La Ville de Gand" op het Hazegras.

Elk lid stortte de som van één frank, wat ongeveer drie uur salaris vertegenwoordigde, en met dit kapitaal zou de aankoop van steenkolen ingezet worden. De bestelling kolen moest vooraf betaald worden, en dit is altijd zo gebleven.

Op 24 oktober 1892 telde de coöperatie reeds 250 leden. Kapitaal werd gevormd door aandelen van 10 frank en er moest voor tenminste één aandeel ingetekend worden. Niemand mocht meer dan 25 aandelen bezitten.

Een bakkerij, een kruidenierswinkel en een café (eindelijk) moesten in bedrijf gesteld worden op I januari 1893. De broodronde werd ingezet met een kar, getrokken door een knaap en het jongste lid van het bestuur, aangezien de hond die eerste morgen gedeserteerd was.

En de tijd verstreek. Op 7 december 1896 durfden een vijfhtiental getrouwen een groot liefdadigheidsfeest in te richten in het lokaal Saint Georges, ten voordele van de geïsterde vissersgezinnen. De toegang, bepaald op 50 centiemen, bracht de mooie som op van 400 frank.

In 1909 werd het eerste bijhuis van de S.E.O. opgericht en wel op de wijk "Vuurtoren" in de Liefkemoresstraat. Deze wijk werd na 14-18 onteigend, het is dus niet de huidige Vuurtorenwijk ofte Opex.

Nadien volgden vleeshouwerij (15 april 1924) en de afdeling groente, fruit en bloemen. (30 juli 1924)

In de Amsterdamstraat werd een gebouw opgetrokken met bierbottelarij, koffiebranderij, schrijnwerkerij, twintig wijnkelders en reservezalen.

De opgang van de S.E.O. kon niet beter uitgedrukt worden dan met cijfers :

1892.	II leden
1893.	412 leden
1918.	4434 leden
1944.	16960 leden
9151.	27444 leden.

In 1953 stond de S.E.O. met 16 filialen en bereikte het omzetcijfer van 323 miljoen 376.342 frank.

Dit is geen samenvatting van de gebeurtenissen van 1892 tot 1953 maar alleen een aanhaling van enkele feiten. Wie meer wilt weten over deze periode en wat er nadien gebeurt is komt terecht op deze voordrachtavond gebracht door iemand die de geschiedenis van de S.E.O. van zeer dichtbij gevolgd heeft. De heer Olivier BALS was de laatste Voorzitter van de S.E.O.

Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos en zijn ook niet-leden van harte welkom.

J. DEMOL

LIDGELD 1983

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de heemkundige vereniging "De PLATE" is voor 1983 vastgesteld als volgt :

aangesloten lid :	300 fr.
steunend lid :	500 fr.
Beschermend lid :	1.000 fr. (vanaf)

Mogen we onze leden vragen gebruik te maken van hun hierbijgevoegd stortingsbulletin? Wie niet intijds stort zal het januari-nummer van ons tijdschrift niet toegezonden krijgen.

G.V.

ERRATUM

In ons vorig nummer (november 1982) ontbrak blz. 16. De leden zullen evenwel gezien hebben dat er 2 x blz. 17 instak. Willen ze dan de gestencilde bladzijde 17 in 16 en 82/187 in 82/186 veranderen.

De fotobladzijde 17 blijft zoals ze is.
Met onze excuses.

O.V.

PRENTKAARTEN MUSEUM

De prentkaarten van het Heemkundig Museum zijn bijna uitgeput. In 1983 zullen er waarschijnlijk andere gedrukt worden. Wie nog een huidige reeks wil bekomen kan die in het Heemkundig Museum aanschaffen. (20 fr. voor 3 verschillende kaarten). Die kaarten kunnen ook gemakkelijk gebruikt worden voor Kerst- of Nieuwjaarswensen te sturen.

G.V.

HET HEEMKUNDIG MUSEUM

Is geopend iedere zaterdag voormiddag van 10 tot 12 u. Op andere dagen zijn groepsbezoeken mogelijk, mits een aanvraag ongeveer een week vooraf aan het Secretariaat van "De Plate" (C/O. De Heer J.B. Dreesen, Rodekruisstraat, 4, 8400 Oostende) te sturen.

G.V.

September 1940 (vervolg)

Woensdag 18 Omstreeksch 23 uur, werd een vliegtuig neergeschoten en kwam in zee terecht. Door de volgende vliegtuigen werden bommen geworpen : op de Koninklijke Gaanderijen, waardoor het ruitersstandbeeld van Leopold II beschadigd werd. Drie bommen vielend in de Hippodrome Wellington. Op de wijk Meiboom werden bommen geworpen op de huizen : Beekstraat nr. 32, dat gansch vernield werd. Frère Orbanstraat 342, dat erg beschadigd werd : daar deze huizen onbewoonbaar waren zijn geen slachtoffers te betreuren. Op velden en weiden kwamen bommen en brandbommen terecht (Konterdam-Zandvoorde)

Te Breedene op de Nukker werden twee huizen verwoest.

Donderdag 19 Bommen op een villa in den Haan, 5 dooden. Oostende werd den gansche nacht overvlogen.

Vrijdag 20 Rond 23 uur afweergeschut. Bommen werden afgeworpen : In de Witte Nonnenstraat, het huis van Mr. Vandewalle, deze was met zijn familie op het gelijkvloers gevlucht waar door ze niet het minste letsel opliepen. Het huis is gansch verwoest, dat ernaast is zwaar beschadigd.

In dezelfde straat op de meisjesschool, stoffelijke schade.

De genaamde Mej. Martha Montmerency, 21 jaar oud werd in haar bed gedood, door de stukken van de ontploffing over straat. Zij bevond zich in de melkerij St. Godelieve.

Op de garage St. Sebastiaan kwamen bommen en brandbommen terecht, waardoor veel vrachtwagens totaal vernield werden. De brand was daar zeer uitgebreid.

Op het groote gebouw Marie-Joséplaats, sloeg een bom het torentje weg, Het torentje viel gedeeltelijk op het overstaande huis in de St. Sebastiaanstraat, waardoor het gebouw onbewoonbaar werd. Dezelfde bom ontplofte in het huis naast het beschadigde in de St. Sebastiaanstraat dat verwoest werd.

Op wijk Hazegras kwamen een achttal brisantbommen terecht. Twee ervan vielen in de straat, ze veroorzaakten veel schade aan de omliggende gebouwen. In dezelfde straat : Fregatstraat nr. 5 werd het achtergebouwtje getroffen, waardoor als de brandvensters van de O.L. Vrouwekerk verbrijzeld werden. Deze ontploffing doodde twee Duitschers die wachtten tot het gewaar voorbij was. Over deze school in de Belgica kwamen een paar bommen terecht die het beschadigde gebouw voorgoed onbruikbaar maakten. Nr. 8 kreeg een brisant op het achtergedeelte, dit huis hoort toe aan den heer Van Dromme.

In de Lijndraaiersstraat, trof een bom de gemeene muur van de nrs. 27 & 29. Nr. 27 werd door den druk ingeduwd, een gedeelte van het dak van nr. 29 vloog in de lucht. In deze straat brandden ook vier brandbommen. Een gat werd door een obus van het afweer geslagen in het huis van den heer Tanghe. Op Sas-Slyckens troffen brandbommen de opslagplaatsen van de Touwslagerij van den Heer Decrop, het grootste gedeelte ging in de vlammen op.

ZATERDAG 21 Vanaf 22u30 alarm tot in den volgenden morgen. Bommen vielen achter het Koninklijke Chalet. Tusschen de Maria-Theresiastraat en de Wellingtonstraat kwamen een zestal bommen terecht.

De zesde sloeg zijdelings in het huis nr. 64 van de Wellingtonstraat. Daar werden twee jongens op slag gedood, Armand en Gustaaf Depoorter respectievelijk 13 en 17 jaar.

Hun ouders die aan den achterkant sliepen bleven ongedeerd. Rond het Padpaleis vielen 15 bommen. Op wijk Opex werden een 20-tal huizen beschadigd of vernield : in de J. Besagestraat en Voorhavenlaan.

Op wijk Hazegras vielen bommen voor de Stedelijke werkhuizen en in het bosch. Aan de Blauwe Sluis werden een 15-tal huizen vernield en beschadigd.

In de Frans Musinstraat viel een bom voor Brouwerij Calder waar een persoon licht gekwets werd.

Zondag 22

3u30 : Engelsche vliegtuigen overvliegen de stad de gansche nacht en werpen bommen op den vischmijn waar groote hoeveelheden munitie opgestapeld zijn, die tot ontploffing komen. Deze ontploffing is zoo hevig dat de huizen aan de kaai erge beschadigingen oploopen door verbrijzelde ruiten en ingeduwde ramen.

Op het Hazegras vallen bommen op de Vander Sweepplaats voor het Hotel Limbourg, dat met het huis ernaast hevig aan den gevel beschadigd werd. Naast de groote toren van de oude statie viel een bom op de kanteelen muur. Op Sas-Slyckens werden eenige pakhuizen van aannemers eveneens vernield. Ook wijk Opex werd niet vergeten. In stad kwam een bom terecht op de woning van Petit in de Ooststraat. In het Maria-Hendrikapark vielen eveneens bommen.

Maandag 23

Rond middernacht vielen twee zware bommen op het postkantoor; In het Leopoldspark viel een bom op de fontein van het Bocqwater welke verwoest werd. Later vielen bommen op de Groentemarkt, waar een bakkerij en een burgerhuis respectievelijk van de Heeren Costenoble en van den heer S. Meyer vernield werd. Ook in de Cadzandstraat werden twee huizen verwoest in een ervan werd Mw. Van Acker die te bed lag, door een shrapnell in de buik getroffen, de wonde was niet gevaarlijk.

Om 3u30 kwamen de vliegers terug en wierpen hun bommen rond het Yzerpanorama en rond het Gerechtshof; een garage in de Stockholmstraat werd vernield. Een gat werd in de muur van het Yzerpanorama geslagen waarschijnlijk door scherven.

Op de oude muur van het buiten gebruik gestelde gasgesticht werd een muur verbrijzeld. Het gerechtshof telde veel gebroken ruiten, vooral langs den Zuidkant.

Dinsdag 25

Om 23 uur begon een hevig afweergeschut. Engelsche vliegers bezochten voor de zooveelste maal de stad en lieten hun bommen vallen rond den ijzerweg van de oude statie, op de vogelmarkt, op de scheepswerven Parnesi, tegen de St. Jansbrug, in de Aartshertoginnestraat 31 oopen garage waar verschillende auto's vernield werden, op de beenhouwerij Eyland in de Jozef-II straat dat nu nog slechts uit een verdiep bestaat, op den hoek van den St. Peterburgstraat en de Koningstraat en rond 6 uur in de morgen op de Zeedijk 76, waar den Heer Willy Deprez gedood werd en zijn vrouw erg gekwetst. Veel schade aan de villa's in den omtrek.

Donderdag 26

Afweergeschut van 6 uur tot 7 uur in den morgen. Mijnen werden door Engelsche vliegers in zee geworpen voor de kust.

- Vrijdag 27 Rond 6u30 bommen op de vischmijn waar een hevige brand uitbrak. Brandbommen vielen in de Kaerne Mahieu. Rond 18 uur in de namiddag werden bommen geworpen op Beliard en Crighton, een vrouw en een kindje werden gekwetst.
- Zaterdag 28 Veel overvluchten en afweergeschut, doch er werden geen bommen geworpen.
- Zondag 29 Gedurende deze nacht moest Oostende weer drie luchtalarmen ondergaan. De eerste bommen waren voor Mariakerke, waar veel bommen terechtkwamen. Twee huizen werden zwaar beschadigd in de Groenendaallaan, waar twee personen den dood vonden : Mw. Mad. François, geb. te Leffinghe op 6 juni 1910 en Mr. Maurice CORVELEYN te Oostnede op 13 juli 1903. Gedurende deze bombardementen werden gekwetst : Mr. Gerard Vandenbroele Mw. Corveleyn, geb. Judith Vermeersch, Mej. Marguerite Corveleyn. Drie bommen vielen in de hofjes doch richtten geen schade aan. De tweede lichter werd uitgeworpen op de puinen van het Hotel SPLENDID in de Yzerstraat, in de duinen, op het strand en in den haven. De derde maal werden de bommen op de parochie van het J.J. Hart, in de volgende straten : Eendrachtstraat, Duivenhokstraat, waar bommen in de straten terecht kwamen waardoor de omliggende huizen beschadigd werden. In de Metsersstraat 5 werd een zangere vrouw Mw. Amelie Michiel die juist opgestaan was om de stoof aan te steken door een scherp en hals overgesneden en gedood.
- Maandag 30 Om 21 uur tot 23u30 hevig afweergeschut. De vliegtuigen lieten hun moordtuigen vallen aan de zuidelijke kant van het park, waarschijnlijk op de vrachtwagens die onder de boomen opgesteld waren. De huizen in de Euphr. Beernaertstraat werden zwaar beschadigd. Het bootje der eenden, de gondel die door de beplantingsdienst van stad opgesteld was tot versiering van den vijver werd door een voltreffer vernietigd. Verder werden bommen geworpen in de Gelijkheid- en Eendrachtheidstraat, Op de scheepswerven van Beliard en Crighton, op de houtwerven van het Sas. Op de Conterdam brak brand uit in drie spoorwagens. Er waren geen burgerlijke slachtoffers te betreuren.

(vervolgt)

BRIEF

Mag ik U vooreerst van herte gelukwensen met Uw tijdschrift "De Plate" die ik steeds, bij elke aflevering, van de eerste tot de laatste bladzijde, met genoegen lees.

Voor inhoud, vormgeving, interesse van de grondig gedokumenteerde artikels en bijdragen, gefeliciteerd.

Nochtans is mij, in Uw laatste nummer, in het artikel "OORLOGSDAGBOEK 1940-1945, een kleine weglating opgevallen. In de voorlaatste par. van blz. 3, bij de bommen gevallen op het St. Petrus & Paulusplein, werd ook mijn eigendom getroffen. Dit is gelegen tussen de huizen van Vandevijvere en Galeyn. De tekst zou dus moeten luiden "... waar de juizen van Vandevijvere, De Puydt, Galeyn.....".

Verder mag ik U ook doen opmerken dat om 14 uur de eerste bommen vielen op het Car-Ferry station, dat toen het London-Istamboul station heette.

Buiten deze, uiterst zeldzame, weglating, niets dan lof voor het artikel en het tijdschrift en het algemeen.

Met de meeste hoogachting,
R.M. DE PUYDT

Destijds in het bosje

(3 zichtjes van vóór 1914)

Het oude "LAITERIETJE",
thans voor de derde maal
herbouwd als
"HET KONINGINNEHOF".

Het clubhuis van de
Oostendse roeivereniging.
Toen gelegen nabij de oude
vaart (Gedempt in 1937). Het
vervallen clubhuis werd
enkele jaren geleden
afgebroken.

De "ARMENONVILLE", waar
de balboogvereniging
"SINT-JORIS" gevestigd is,
werd ook helemaal
verbouwd.

DE COCK, Achille Norbert Cornelis

1. °Oostende 6 januari 1864
2. vader : Edouard Bernard
3. moeder : Maria Theresia Alexander
5. beroep : apoteker
kapitein bij burgerwacht
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 6/1/1900-1904
schepen 2/2/1900-1911

1.2.3./ geboorteakte

5./ Rapport sur l'administration de la ville d'Ostende 1904 p. 25

DE CROMBRUGGHE de Loringhe Oscar Arwid Herman Louis...

1. °Brussel 27 april 1842 + Brussel april 1930
2. vader : Victor Jules Laurent
3. moeder : Herminie Leontine de Crombrugghe de Beaupré
4. echtg. : Odille Hildegarde Barbe de 't Serclaes de Wommerson Wommelghem
6. pol. strekking : katholiek
7. pol. loopbaan : prov. raad Gistel 1887-1914

1.2.3.4./ Coppieters R. Notices généalogiques et historiques sur quelques familles brugeoises Brugge 1943 p. 76

DE GROOTE, Eugène Marie Joseph Ghislaine

1. °Diksmuide 21 december 1861 + Houthulst 9 september 1951
2. vader : Raymond Désiré François
3. moeder : Melanie Ernestine Gislana Autrique
4. echtg. : Leanie Roberta Sidonie Van Woumen
5. beroep : eigenaar
6. pol. strekking : katholiek
7. pol. loopbaan : burgem. Houthulst
prov. raad Diksmuide
kamer V.D.O. 25/5/1900 - 22/5/1910

1.2.3.4.5./ R. Devoldere

DEJARDIN, Henri Charles Maria

2. vader : Paul Hyacinthe Leopold
4. echtg. : Maria Gillard
5. beroep : Advokaat
komiteit ligue lib.; komiteit Union lib.
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 15/10/1911
schepen 30/7/1912

2./ Echo d'Ostende 30/10/1906 p. 3,a

4.5./ Echo d'Ostende 1/9/1905 p. 3,d

DE JUMNE, Désiré Philippe Jacques

1. °Leisele 29 september 1815 +Oostende 16 mei 1898
2. vader : Philippe Jacques
3. moeder : Marie Caroline Macagge
4. echtg. : Sophie Justine Marie Serruys
5. beroep : geneesheer
6. pol. strekking : liberaal katholiek na 1878
7. pol. loopbaan : gem. raad 8/1/1861-1866/ 20/2/1870
ontslag 29/10/1878

1.2.3.4.5./ overlijdensakte

DEKNUYT, Aimé Paul

1. °Oostende 1767 +Oostende 14 juli 1854
2. vader : Antoine Laurent
3. moeder : Marie De Neve
4. ongehuwd
5. beroep : eigenaar
Luitenant kolonel bij burgerwacht
6. pol. strekking : unionistisch
7. pol. loopbaan : schepen 3/10/183 -1845

1.2.3.4./ overlijdensakte

5./ overlijdensakte ; Vandeput H. Ostende et le littoral belge p. 51

DE LIMBURG STILRUM, Thierry

1. °Antwerpen 11 april 1827 + maart 1911
2. vader : Guillaume Bernard
3. moeder : Albertine Philippe Josephine de Pret Roose de Calesberg
4. echtg. : Maria Thérèse Astèrie de Thiennes Leyensburg et de Rumbeke Gent 29/7/1896
6. pol. strekking : katholiek
7. pol. loopbaan : Senaat V.D.O. 1878-1892/1894 - 1911

1.2.3.4./ Coppieters 't Wallant R. Notices généalogiques et historiques sur quelques familles en Flandre Occidentale Brugge 1946 p. 159

(vervolgt)

Willy MAERVOET

MOSELTREKKER

De foto gepubliceerd in "De Plate" nr. 9 werd in facsimile overgenomen uit "Wandelaer sur l'Eau", vandaar het verkeerde franstalige onderschrift.

Deze foto, werd tevens afgedrukt in het Jaarboek 1980 van onze zustervereniging "Ter Cuere", samen met een andere foto van mosselschuiten, en voorzien van volgende tekst, ook van belang misschien voor de leden van De Plate :

MOSSELSCHUITEN UIT BOUCHOUTE

Voor en na de eerste wereldoorlog kwamen alhier schuiten uit Bouchoute mosselzaad halen. Deze werden afgestoken van de golfbrekers aan het strand te Oostende en Bredene. De haven van de Vlaamse gemeente Bouchoute lag op Hollands grondgebied, aan de nu verdwenen inham van de Schelde : De Braakman. De kleine mosseltjes konden verder groeien in Hollandse wateren en kwamen dan bij ons terug als "Philipine-se mosselen". Op de ene foto ziet U dus Vlaamse schuiten van Hollands model in de visserskaai te Oostende. Daar- onder een werkelijk prachtige foto van een mosseltrekker aan het werk bij laag water en mooi weer.

R. VERBANCK

Het begrip "Sint-Katharinakreek" zal weldra volledig de geschiedenis zijn ingetreden. Heden is de kreek - hier eigenlijk een omstreeks 1600 ontstane zijarm (1) - nog slechts als een vervuilde gracht over enkele honderden meters zichtbaar, nl. tussen de Vredestraat en de Voorzienigheidstraat, achter het stedelijk Wezenhuis, en verder ten Westen van de Elisabethlaan, langs de ruïne van de "Hamilton" hoeve.

Nochtans is deze waterloop eeuwen oud. Het voornaamste gedeelte ervan dagtekent van voor de 10de eeuw. Ze is dus onafscheidelijk verbonden met het wel en wee van onze streek, van de stad Oostende, van de verdwenen Sint-Katharinaparochie - waaraan ze haar naam dankt -, en tenslotte ook wel van de huidige Sint-Godelieveparochie, waarvan ze, op enkele uitschieters na, de West-, Zuid-, en Oostgrens benadert, en waar ze tot over enkele tientallen jaren nog talrijke zijgrachtjes bezat.

Wanneer de waterloop ontstond is niet te achterhalen. Maar zeer waarschijnlijk is ze gedeeltelijk een overblijfsel van de eens + 500 M. brede kreek die tot rond de 10e eeuw het zg. eiland "Ter-Streep" (2) van het vasteland scheidde. Deze kreek mondde uit in de IJzer ten zuidoosten van Westende (Nieuwendamme) liep nagenoeg evenwijdig met de kust, en was tussen Oostende en Bredene, zeer versmald (+ 50 M.) ook met de zee verbonden. Door verzanding en aanslibbing werd ze echter in de loop der eeuwen tot een veel bescheidener waterloop herleid. De hoofdader der Sint-Katharinakreek moet waarschijnlijk reeds rond 1000-1100 een zijtak zijn geweest van de waterloop, die in de 13de eeuw, als de Hoofdwatergang van het "'s-Heer Woutermansambacht" bekend staat. (3) Aan deze zijtak werden in 1285 door de Oostendenaars werken uitgevoerd om ze bevaarbaar te maken. Van dan af staat ze bekend als "Oostendschen Waterganck". Ze begon aan de Hoofdwatergang, oostwaarts vanaf een plaats "Pannebrouckxhoucke" of soms "Pannevoxhoucke" genaamd, liep ongeveer noordoostwaarts stroom op langs de Sint-Katharinakerk tot bezuiden de oude stad Oostende. Langs enkele vertakkingen stond ze in verbinding met de stadsgrachten en voerde het oppervlaktewater van de stad af. Aan haar Zuideroever lag de "Zuijddyck" of de "Zuydwegnaar Sint-Kathelijne" die voorbij Sint-Kathelijne westwaarts de "Hooghe Dyckweg" (4) genoemd werd.

De Hoofdwatergang zelf was op haar veurt een bevaarbare afleiding in ongeveer noordwestelijke richting, van het nog grotere "Ieperleedt" ter hoogte van Snaaskerke, en vloeide langs Stene naar de zee waarin ze uitmondde door de "'s-Heer Woutermanssluys" (5).

Langs de OOSTEROEVER van deze hoofdwatergang lag een dijkweg, waar later de "Steense Dijk" gebouwd werd (voltooid in 1608). Deze is in de loop der eeuwen omzeggens niet gewijzigd van ligging.

Het meest zeewaarts gelegen gedeelte van de hoofdwatergang wordt op sommige oude kaarten soms vermeld als "(Groote) Sluysvliedt" (6).

Het "Ieperleedt" een voor zijn tijd (10e eeuw) zeer belangrijke waterloop verbond de steden Ieper en Brugge, over Diksmuide, Schorre, Slijpe, Leffinge, Snaaskerke, Oudenburg en Jabbeke. Het was gedeeltelijk de voorloper van de na 1600 gegraven kanalen Plassendaele-Nieuwpoort en Brugge-Oostende.

De stad Oostende was dus door middel van voornoemde waterlopen met verschillende steden of parochies in het binnenland verbonden.

Dat de scheepvaart op deze waterlopen reeds zeer vroeg bestond, is bewezen door het ontdekken in 1952, van een scheepswrak daterend uit de 5de of 6de eeuw (maar waarschijnlijk nog ouder), bij een bouwwerk nabij de hoek van het Mac Leodplein op de Torhoutsesteenweg nr. 131, in de eertijds brede bedding van de Oostendse watergang, of de nog oudere en grotere kreek, die op dezelfde plaats gesitueerd was.

Na de eerste verbeteringswerken aan de Oostendse Watergang in 1285, was het anderhalve eeuw later noodzakelijk geworden de watergang opnieuw uit te graven, om de bevaarbaarheid te herstellen en te verbeteren. Na de uitvoering der werken rond 1443, werd de waterloop betiteld als "Nieuwe Oostendsche Waeterganck".

Een eigenaardigheid is wel dat de afwateringsrichting omgekeerd werd, toen de watergang via de "Havenvlieten" door de aanleg van de eerste Oostendse haven in 1446, in verbinding kwam te staan met de zee.

Voordien moest de stad Oostende haar water aflossen langs de watergang, de Sluisvliet en de Woutermanssluis. Nu werd het water aangewend als doorspoeling van de haven. De Woutermanssluis werd vermoedelijk na 1573 afgedamd, daar ze minder noodzakelijk was, en in vervallen toestand was geraakt, en door haar ondichtheid de scheepvaart op de watergang bemoeilijkte.

De overstroming van de streek, veroorzaakt door het doorsteken der duinen oostwaarts van Oostende, als verdediging tegen de Spaanse belegering in 1584, waardoor een nieuwe zeegeul ontstond, alsmede de verwaarlozing tijdens de periode van het Beleg van Oostende (1601-1604) had belangrijke wijzigingen aan de waterloop tot gevolg.

Alhoewel zij in breedte erg was toegenomen (tot ongeveer 100 m.) was de bevaarbaarheid verminderd, en zou nooit meer hersteld worden. Tevens waren onder invloed der getijden talrijke nieuwe zijaders aan de waterloop ontstaan, alsook enkele nieuwe krekken (o.a. Schaperij- en Gouwelozeekreek).

Tussen 1600 en 1700 krijgt de waterloop de benamingen "Kaeyekreek" en "Sint-Katharinakreek" of soms "Oude Oostendsche Waeterganck". Enkele nieuwe zijtakken ten Westen van Sint-Katharina werden rond 1700, ook als behorend tot de Sint-Katharinakreek beschouwd. Anderdeels werd de bedding van het zuidelijk deel van de vroegere Oostendse watergang verlegd en in verbinding gesteld met andere waterlopen, om later volledig te verdwijnen.

In 1745 werd Sint-Katharinapolder ingedijkt. Ze was niet langer blootgesteld aan de invloed der getijden door het bouwen van een zeesluis (7), en tevens beveiligd tegen overstroming, veroorzaakt door andere nabij gelegen waterlopen, waarbij vooral de toen machtige Gouwelozeekreek dient vermeld.

De bedding van de Sint-Katharinakreek stabiliseerde zich en onderging ook in de latere eeuwen praktisch geen veranderingen.

Geleidelijk nam ze af in breedte en diepte. Haar monding werd herhaalde malen omgelegd of gewijzigd bij de stelselmatige uitbreiding der stad Oostende.

Volgens een kaart van de Sint-Katharinapolder uit 1893, lag de kreek nog over haar hele lengte open, als was de monding reeds omgelegd. Er bestonden alleen enkele duikers en buizen aan de Duinenweg (in de huidige Wellingtonbaan), de Nieuwpoortesesteenweg, de Langestraat (= huidige Leffingestraat en Roerdompstraat), de Stuiverstraat en de Torhoutsesteenweg, die toen de enige wegenis uitmaakten ten Z.W. van de Koninginnelaan.

Met behulp van deze kaart kan de bedding van de toenmalige kreek in grote trekken gevolgd worden ten opzichte van de heden bestaande straten en gebouwen.

Enkele straten werden immers boven de overwelfde kreek aangelegd, of wel werd de loop van de kreek verlegd tot onder bepaalde straten.. Er lopen twee armen langs de Duinenweg die samenvloeiën ter hoogte van de Northlaan, in de Wellingtonrenbaan. Vandaar loop de kreek Z.O. waarts dwars onder de Nieuwpoortsesteenweg (Nr. 413) en de Vredestraat (Nr. 9) doorlangs de achterzijde van het Stedelijk Weeshuis en deels onder de Schelpenstraat. Dan buigt ze kort naar de Elisabethlaan, gaat er onder door, en loopt langs de ruïne van de "Hamiltonhoeve" (8) tot aan de Roerdompstraat. Ze dwarst deze straat evenals de Eigenhaardstraat, en buigt zich dan naar de Onafhankelijkheidsstraat toe. Ze maakt nog een kronkeling (9). en gaat ongeveer ter hoogte van de Batterijstraat terug onder de Elisabethlaan door, naar het kruispunt van de Leffinge-Gelijkheid- en Honoré Borgerstraat (10). Van daaruit beschrijft ze een boog (11) midden de huizenblok tussen de Honoré Borgerstraat en de Broederlijkheidsstraat die eindigt op het Conscienceplein (12). Van het Conscienceplein gaat het verloop langs de Westkant van de Conscienceschool, dwars onder de Stuiverstraat, het Vrij Technisch Instituut, de Duivenhok- en Plakkersstraat door naar de Sint-Katharinapolderstraat. Ze volgt deze straat en de Schildersstraat tot de Mac Leodstraat.

Ze loopt dan nagenoeg volgens de scheidingen van de koer van het O.L.V. College, met de eigendommen van het Mac Leodplein en de Torhoutsesteenweg (13).

Halverwege de Oude Molenstraat en de Grensstraat dwarst ze de Torhoutsesteenweg en beschrijft in de blok tussen die beide straten nog een bocht (14) tot ongeveer aan de Koninginnelaan.

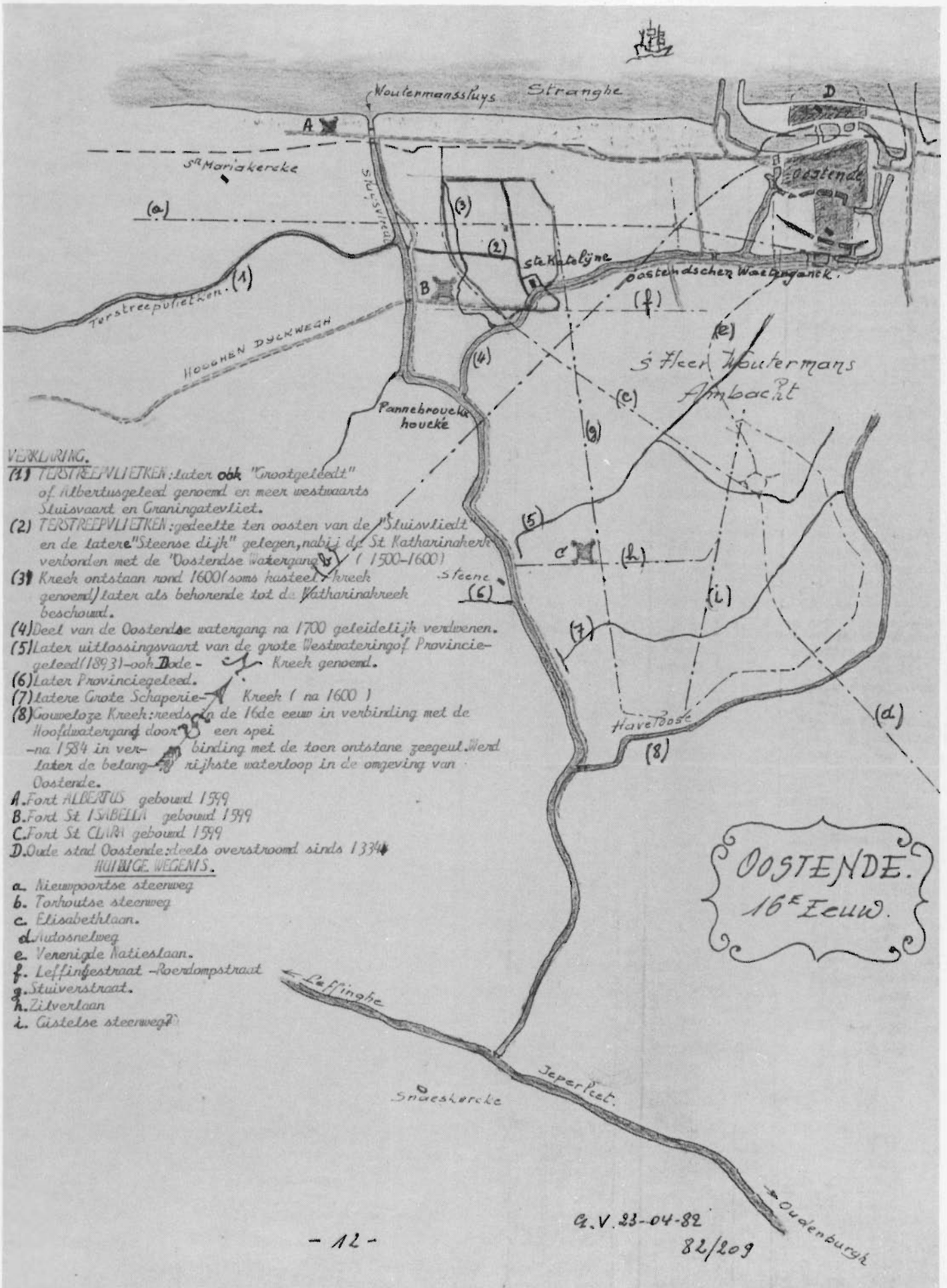
Daar wordt de waterloop van haar oorspronkelijke bedding afgesneden en evenwijdig met de Koninginnelaan en verder rechtdoor naar het "Provinciegeleed" of "Dodekreek" afgeleid. Haar water komt dan via de sluis van de Konterdam in de achterhaven terecht. De oorspronkelijke bedding liep verder rechtdoor onder het sportcentrum en de Peter Benoitstraat en dan volgens de Amsterdamstraat onder het Stadhuis door, en in de lengtelichting van de huidige jachtdokken (15) waar nu het schoolschip "Mercator" gemeerd ligt. Eertijds bevond zich hier de "Zuidelijke Havenvliet". Een mogelijk overblijfsel van een noordwest aftakking- de "Westelijke havenvliet" - vindt men in de vijver van het Leopoldpark, waar nog een gedeelte vestingmuur, getooid met het beeld van een leeuw, zichtbaar is.

De Sint-Katharinakreek is thans volledig opgenomen in het rioleringsstelsel der stad Oostende en staat in voor de afwatering van een aanzienlijk stadsgedeelte. Ze liet in haar omgeving zeer slechte bouwgronden in die omgeving geen zeldzaamheid !

(1) Deze zijarm wordt soms "Kasteelkreek" genoemd, een afleiding van de naam van de erlangs gelegen hoeve, die op oude kaarten vermeld wordt als "Le Petit Château"-ferme. Deze hoeve werd later beter bekend als de "Hofstede van Hamiltons" de naam van vroegere uitbaters. Ze werd waarschijnlijk reeds gedeeltelijk rond 1700 gebouwd op een gedeelte der wallen van het Spaanse Sint-Isabellaafort, dat in 1599 aangelegd werd voor de Belegering van Oostende.

(2) Op de "Streep" ontstonden de nederzettingen Westende, Middelkerke, Walravensijde, Mariakerke, Oostende en Sint-Kathelijne.

(3) Het " 's-Heer Woutermansambacht" omvatte de parochies Mariakerke (waarvan eerst ook Oostende afhing) Sint-Katharina, Bredene, Zandvoorde, Oudenburg en Ettelgem. Het was genoemd naar Ridder Woutermans van Gent, die de rechten over de streek bezat.

VERKLARING.

- (1) TERSTREEPVLIEKEN: later ook "Grootgebied" of Albertusgeleed genoemd en meer westwaarts Stuivvaart en Graningatevliet.
- (2) TERSTREEPVLIEKEN: gedeelte ten oosten van de "Stuivlied" en de latere "Steense dijk" gelegen, nabij de St. Katharinakerk verbonden met de "Oostendse Watergang" (1500-1600)
- (3) Kreech ontstaan rond 1600 (soms kasteel-kreech genoemd) later als behorende tot de Katharinakreech beschouwd.
- (4) Deel van de Oostendse watergang na 1700 geleidelijk verdwenen.
- (5) Later uitlossingsvaart van de grote Westwatering of Provinciegeleed (1893) - ook Dode-kreech genoemd.
- (6) Later Provinciegeleed.
- (7) Latere Grote Schaperie-kreech (na 1600)
- (8) Gouweloze Kreech: reeds in de 16de eeuw in verbinding met de Hoofdwatergang door een spei - na 1584 in verbinding met de toen ontstane zeegeul. werd later de belangrijkste waterloop in de omgeving van Oostende.

- A. Font ALBERTUS gebouwd 1599
 - B. Font St ISABELLA gebouwd 1599
 - C. Font St CLARA gebouwd 1599
 - D. Oude stad Oostende: reeds overstroomd sinds 1334
- HUIJIGE WEGENS.

- a. Nieuwpoortse steenweg
- b. Torhoutse steenweg
- c. Elisabethlaan.
- d. Autosnelweg
- e. Venenigle Natieslaan.
- f. Leffingestraat - Roerdompstraat
- g. Stuiverstraat.
- h. Zilverlaan
- i. Gistelse steenweg?

OOSTENDE.
16^E Eeuw.

- (4) De "Hooghe Dyckwegh" mag als de voorloper van de huidige Leffingestraat en de Prins Roselaar beschouwd worden.
- (5) Deze sluis, vermoedelijk gebouwd in de 2de helft van de 13de eeuw, bood geen toegang voor schepen naar de zee en diende alleen tot regeling van de waterafvoer. In 1483 moest ze landwaarts verlengd worden wegens verplaatsing van de duinen. Iets westwaarts van de sluis werd in 1599 het Spaanse fort Albertus gebouwd en ontstond later de Albertuswijk. De sluis moet gesitueerd worden op het huidige strand eventjes Westwaarts van de verlenging van de Aartshertogstraat.
- (6) De "Sluysvliedt" wordt soms voorgesteld als de monding van het "Terstreepvlietken" dat het overblijfsel van de grote kreek was, reeds vermeld. Andere latere benamingen van deze waterloop zijn ook "Grote geleedt" (Ferrariskaart 1771-1778) - "Graningatevliet" - "Sluysvaert" - "Albertusgeleed" (heden nog op legerstafkaarten vermeld.) Het "Terstreepvlietken" had ook nog een andere monding met een uitwateringssluis naar de zee tussen Raversijde en Middelkerke. Op een stafkaart van 1860 vindt men daar nog vermeldingen "Verduysterder Sluysvaert" en "Sluysput". Volgens een kaartje van voor 1600 (overgenomen door E. Vlietinck in zijn werk tussen blz. 62-63) lag er ook nog een gedeelte van het "Terstreepvlietken" oostwaarts van de Steense Dijk en de hoofdwatgang, dat nabij de Sint-Katharinakerk in verbinding stond met de Oostendse watgang.
- (7) Deze sluis, omgeven door een versterking (halve maan) bevond zich ter hoogte van de huidige Kapellebrug.
- (8) Hier is de kreek wellicht een overgebleven deel van de omwalling van het in 1599 gebouwde Isabellafort.
- (9) Van hieraf volgen we de bedding van de eertijds bevaarbare Oostendse Watgang.
- (10) Nagenoeg op dezelfde plaats bestond eertijds het Sint-Katharinabrugje over de Oostendse Watgang.
- (11) Deze boog werd verlaten bij de overwelving. Deze ligt nu onder de Honoré Borgersstraat.
- (12) Ruim halverwege deze boog op de Westeroever moet de verdwenen Sint-Katharinakerk gesitueerd worden/
- (13) Vindplaats van het scheepswrak eerder vermeld.
- (14) Ook deze bocht werd verlaten en de overwelving werd onder de Grensstraat aangelegd.
- (15) Deze dokken werden in 1776 - 1783 gebouwd in de bedding van de waterloop.

Gerard VANDAMME
31/05/82

- BRONNEN : - E. Vlietinck : "Het oude Oostende en zijn driejarige belegering" 1897 Herdruk.
- G. Billiet : "O.L.V. ter Duinen Mariakerke - Oostende Historische aantekeningen".
- J. De Smet : "Biekorf jg. 1970 nr. 5 en 6"
" De indijking van de Sint-Katharinapolder 1744-1749".
- Nazicht en vergelijking van kaarten uit het Rijksarchief : Archief Sint-Katharinapolder, Rioleringsplan van Oostende.

(1895)

23 juli 1895 was een der vele muzikale hoogdagen van Oostende's Kursaal. Charles-Marie WIDOR (1845-1937), de onvolprezen organist van de Saint-Sulpice te Parijs en geliefd componist van orgel- en orkestmuziek (wie kent niet zijn "Toccata"?) kwam er eigen werk vertolken en dirigeren. Tijdens zijn verblijf alhier logeerde hij in het "Hôtel du Cercle Catholique".

Het concert had plaats in aanwezigheid van Barones Lambert DE ROTSCCHILD, van de componisten LASSEN en F.A. GEVAERT, Directeur van het Conservatorium te Brussel.

Begonnen werd met WIDOR's Symphonie op. 69. Dan speelde WIDOR het Allegro uit zijn 6e symphonie voor orgel (Op. 42). Mevrouw OLDENBOOM, een jonge Hollandse zangeres, vertolkte zijn "Nuit d'Etoiles" en de ballade uit zijn opera "Maitre Ambros".

Er werd vervolgd met "Aubade" waarin Johan SMIT solist was en met WIDOR's ballet "Korrigane". Daarbij leidde hij zelf het orkest. Na een stermachtige ovatie gaf hij nog een briljante uitvoering van zijn bekende (toccata" voor orgel, een stuk dat tot op vandaag de dag goed heeft weten stand te houden.

WIDOR, persoonlijke vriend van Léandre VILAIN, werd een tweede maal te Oostende verwacht op 8 juni 1897 voor de inauguratie van het orgel in de Noodkerk van SS. Petrus en Paulus. Hij liet echter op het laatste ogenblik verstek gaan.

Nog een detail : Tijdens zijn 1e verblijf te Oostende dediceerde WIDOR een partituur van zijn "Symphonie Gothique pour orgue" op. 70 aan Léandre VILAIN.

Het exemplaar van die orgelsymphonie, nog steeds bewaard in de bibliotheek van het Gentse Conservatorium, draagt volgend eigenhandig opschrift van de meester : "A mon ami L. Vilain. Ostende 23 juillet 1895. N.M.W."

BRON : L.L., Concert Widor, in "La Saison d'Ostende", 18, 20, 25 juli 1895.

Norbert HOSTYN

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE - I, INLEIDING

De Plate-kalender 1983, verzorgd door hoofdredacteur Omer VILAIN, is gewijd aan "Oostendse monumenten". Meteen een kans om van januari 1983 af met een nieuwe bijdragereeks te starten, gewijd aan dat onderwerp.

Het is de bedoeling om tot eind 1983 maandelijks de monumenten te commentariëren die op de synchrone kalenderbladzijde te zien zijn, en dan later de resterende monumenten te bespreken.

De maandelijks voordracht van 22 december 1983 zal aan het zelfde thema gewijd zijn. We hopen met deze nieuwe reeks bijdragen onze leden dës te beter onze geliefde stad te leren kennen.

Norbert HOSTYN

Naast Karel Jonckheere is Dr. Eugeen van Oye op literair vlak ontegensprekelijk de meest getalenteerde man die Oostende ooit heeft gekend. Jammer genoeg is hij door een deel van de Oostendse bevolking om politieke redenen miskend gebleven en is hij in de anonimiteit verzonken.

Van Oye zou waarschijnlijk nooit zo'n hoog niveau als dichter bereikt hebben zonder de vorming die hij gekregen heeft van Guido Gezelle. De priester-dichter was leeraar in het Kleinseminarie van Roeselare en had gedurende enkele jaren de jonge Van Oye als leerling. Tussen die twee ontstond een hechte vriendschap, waarvan Gezelle gebruik probeerde te maken om Van Oye over te halen priester te worden. Van Oye's vader had echter andere plannen voor zijn zoon; hij wilde dat Eugeen geneesheer werd. Daarom haalde hij Eugeen uit Roeselare weg om hem een betere opleiding in de wetenschappen te kunnen geven. Deze beslissing veroorzaakte veel verdriet bij Gezelle, meer dan bij zijn leerling; hun vriendschap leed fel onder de discussies die zij voerden over Eugeen's toekomst en het zou jaren duren vooraleer de twee weer zouden samenkomen (1).

Niettemin heeft Gezelle op literair gebied een grote invloed op Van Oye blijven uitoefenen, zodanig dat men Van Oye, samen met Hugo Verriest en nog enkele andere dichters tot de 'Gezelle-school' is gaan rekenen (2).

Gezelle's invloed is vooral merkbaar in de eerste gedichten die Van Oye schreef. Gezelle had een grote bewondering voor de Amerikaanse dichter Longfellow, die hij deelde met zijn leerlingen. Zij vertaalden tal van Longfellow's gedichten en volgden van nabij de evolutie van zijn werk. Zij namen ook zijn milde romantiek, zijn individuele blik op de natuur over en verwerkten het in hun eigen gedichten. Toen Longfellow stierf in 1882 bekende Van Oye de verwantschap die hij met de Amerikaan voelde.

Aan H.W. Longfellow.
24 Maart 1882

Ik zag u nooit dan met den blik des herten;
er strekte tusschen ons een oceaen,
en thans - de dood, onverschrijdbre verte...
Twee zeeën : Ruimte en Tijd ! - Gij landet aan
vanwaar men niet teruggekeert... Een traan
benevelt mij den blik, en 'k zucht : het is gedaan -
thans zie ikhem niet meer !

Maar - eens beter dten
zal ik den oever ook der Eeuwigheid;
dan ziet mijn oog wat ik in't hert verlang.
en waar ' van droomde wordt dan werkelijkheid...
Dan komt gemij te moet - me reikend beid'
uwe armen uit - en ispt, terwijl 'k aan 't hert u prang :
"Gij broeder mijner ziel, waar bleef je dan zoolang ?"

26 Maart 1882 (3)

Deze invloed van Longfellow was echter niet de enige die Van Oye onderging. Naast de finesse van de Engelstalige poëzie kwam hij ook diep onder de indruk van de bombastische Duitse kunst. Richard Wagner werd zijn groot idool; waarschijnlijk kwam hij voor het eerst in aanraking met die kunst toen hij in 1870 veldgeneesheer was in het Anglo-Belgiësch Rode Kruis tijdens de Frans-Duitse oorlog. Van Oye verborg zijn sympathie voor de Duitsers niet en werd een vurig verdediger van hun zaak. Hij wees op de verwantschap tussen de Germaanse volkeren onderling en de dekadentie van Frankrijk. Hij nam Wagner's stijl over : bombasme, kleurcontrasten, natuurgeweld, passie, Germaanse mythologie kwamen meer en meer in zijn gedichten voor. In sommige van zijn gedichten smelten de oude en de nieuwe stijl samen zodat de lezer soms verrast wordt door de plotse toonverandering van het gedicht. Een tekenend voorbeeld is Hoe men dichter wordt, geschreven in 1901. De proloog is uiterst lichtvoetig, in de eerste strofe slaat de toon om in bombasme.

Hoe men dichter wordt ?...

Dat wil ik u vertellen. Maar vooreerst,
men wordt niet dichter : "Nascitur poëta"
zegt men in 't Latijn; men is't of is het niet -
geboren. Nu tot daar - en wat er ook
van zijn, lijk alle gaven Gods, is ook
het dichter-wezen voor ontwikkeling vatbaar
('t zal dit wel zijn wat heet geboren worden.)
Daartoe is een enkel toeval nodig,
een iets dat wakker schudt en aanspoort, of
zooniet, de bloem der poëzij verkwijnt
en sterft, zichzelf des onbewust - onvruchtbaar,
op braakgebleven veld. Welnu, zoo'n toeval
is 't juist dat ik u wil vertellen. Luistert.
't Is lang gebeurd, wel zevenhonderd jaar -
in Zuid-Tirol, nabij den Eisackstroom.

I

Elegisch, door feeënhand geweven,
lag, lijze neergevallen als in een droom,
eens lauwen zomeravonds nevelsuier
om 't blauwgroen loofgewelf van 't reuzig woud
dat, als een golvend mantelkleed, de lenden
omklemde van het bochtig rotsgebergte,
waar, als een arendsnest, 't slot Hauenstein
ten top rees. Prachtig panorama dat
van daaromhoog voor de oogen zich ontvouwde !
;; (4)

In de literatuurgeschiedenissen en -overzichten beschouwt men Van Oye meestal als een meelopertje, een volgeling van Gezelle, die nu en dan eens een goed gedicht geschreven heeft maar die niet kan opwegen tegen zijn leraar of tegen de generatie van Van Nu en Straks. Van Oye zelf vindt Van Nu en Straks "zonder herte" en blijft koppig bij zijn oude stijl. (5) Toch zal Van Oye's werk niet onbekroond blijven. In 1883 wordt zijn gedicht Daphne bekroond en in 1910 krijgt het toneelstuk Godelieve van Gistel de driejaarlijkse staatsprijs voor teneelletterkunde.

Van Oye koppelde, zoals veel Vlaamse schrijvers uit die tijd, zijn literaire interesse aan de verdediging van de Vlaamse zaak. Dient het gezegd dat in een toeristische stad als Oostende zijn taak verre van gemakkelijk was? Niettemin bleef hij volharden voor de erkenning van het Vlaams als volwaardige taal.

Toen hij in Oostende aankwam sloot hij zich aan bij de toneelkring Hoop in de Toekomst. Hij werd eveneens lid van het Vlaamsch Verbond en Het Willemsfonds. Alle drie deze verenigingen waren liberaal getint, maar Van Oye hield zich afzijdig wat politieke kleur betreft. Wanneer rond de eeuwwisseling de taalstrijd heftiger wordt neemt Van Oye resoluut het roer in handen: hij schrijft verschillende brieven naar L'Echo d'Ostende en Le Carillon waarin hij de Vlaamse zaak verdedigt. Van de eerste krant krijgt hij enige steun, de laatste lust hem rauw. (6)

In 1910 en 1911 grijpen te Oostende manifestaties plaats die het Vlaams in het onderwijs verdedigen: in 1910 tegen de oprichting van een Franstalige afdeling in het atheneum, in 1911 voor een Vlaamstalige universiteit te Gent. Telkens is Van Oye voorzitter van de vergadering. (7)

Voor erkenning in de plaatselijke pers beperken we ons tot L'Echo d'Ostende. Le Carillon neemt immers zo'n bevooroordeelde positie in dat zij moeilijk geloofwaardig kan genoemd worden. Zo noemt zij Stijn Streuvels' werk 'baraguin' en schrijft ze van Gezelle 'quelle puérilités'. (8) L'Echo d'Ostende, daarentegen, drukt een zachte sympathie uit voor Van Oye. Ze beschrijft Van Oye's ontroering bij het bezoek van Streuvels aan Oostende in 1910 (9) en noemt Van Oye 'le poète complète' (10) in een verslag van een vergadering van het comité voor Vlaamstalig onderwijs; n.a.v. de driejaarlijkse staatsprijs door Van Oye in 1910 gewonnen besteedt L'Echo d'Ostende een volledig artikel aan Godelieve van Gistel.

Van Oye's twijfelachtige houding tijdens W.O.I. zal hem veel last berokkenen in de na-oorlogse jaren. Veroordeeld door een bloeddorstig deel van de Oostendse bevolking trok hij zich terug in Gistel waar hij overleed in 1926.

Bibliografie E. Van Oye

Overgenomen uit Huldeboek Dokter Eugeen Van Oye, V.T.B. 1969, p. 75-77

- ? De Vlaamsche Bewegingen; redevoering
- 1864 Mijnheer Marguery en het Vlaamsch, door een Vlaming; redevoering, 31 mei 1864, Leuven, pamflet, 9 blz.
- 1870 Het rijke kind en het arme kind; bezit Archief en Museum van het Vlaamse Cultuurleven (A.M.V.C.)
- 1870 en volgende: Verscheidene gedichten in de Jaarboeken van het Willemsfonds (Gent) en Volks-almanak, uitgaven van het Willemsfonds, Gent
- 1873 Duinhalmen. I. In Zee. II. Afscheid. (A.M.V.C.)
- 1873 Dichterwijding (A.M.V.C.)
- 1874 Morgenschemer; gedichten 1856-1870
Brussel, Leipzig, Oostende, F. Claassen
Gent, W. Rogghé
Groningen, J.B. Wolters, 1874, 417 blz., in 8°
Druk C. Lambrecht, Brugge.
- z.j. De Bloem, idyllische fantazij (z.p., z.u., z.j.), (1874?), 8°, 14 blz. in bibliotheek Oostende en A.M.V.C.

- 1881 De Nixe. Lyrisch drama in drie bedrijven. Zeer vrije bearbeiding van eene dramatische schets des Russischen dichters Alexander Pusckin, 32 blz.
L. dela Montagne, Antwerpen.
- 1883 De eerste hulp bij plotselinge ongevallen. Zes voordrachten van Prof. Dr. Fr. von Esmarch, uit het Duitsch vertaald.
Roeselare, 1883.
2de druk 1898, Gent, I. Van derpoorten, 131 blz.
- z.j. Daphné, dramatische cantate, (z.p., z.d.), 8 blz., in 8°, (1883?).
- 1883 Daphné (vertaling in het Frans).
- 1884 Les premiers soins à donner en cas d'accidents subits. Conférences du Dr. Fr. von Esmarch, Professeur à l'Université de Kiel, traduction de l'allemand, A. Manceau, Bruxelles, 1884, 2me éd. 1893, 3me éd. 1897, 4me éd., 1902, 5me éd. 1909.
- 1886 Hakon Jarl, treurspel in vijf handelingen van Adam Gottlob Oehlenschläger, uit het Deensch vertaald, Antwerpen, L. dela Montagne, 117 blz.
- 1887 1302, Hymne aan Breidel en de Coninc; twee gedichten. Brugge, F. Claeys, 24 blz.
- 1888 Prudens van Duyse en Nog over Prudens van Duyse en eenige andere lieve dingetjes, 89-96.
- 1889 Vonken en stralen, Poëzie 1870-1876, Gent, A. Siffèr, 6°, 227 blz.
- 1893 De Aziatische Cholera, oorsprong en behoedmiddels. Voor het volk geschetst.
Gent, Vanderpoorten, 8°, VIII blz. + 136 blz.
- z.j. De gezondheidsleer in de school. Aanspraak gehouden bij dr prijsverdeling van de Nijverheidsschool te Oostende op 19 november 1893. Overdruk, 9 blz., uit De Vlaamsche Kunstbode.
- 1898 Lentezonne. Cantate voor kinderen. Meisjes en Jongens. In De Vlaamsche Kunstbode.
- 1899 De twee Rodenbachs in De Vlaamsche Kunstbode, 7 mei 1899.
De huwelijkskamer (naar Louis Veuillot).
- z.j. De gezondheidsleer in de 19e eeuw. Rede gehouden bij de prijsverdeling in de Nijverheidsschool van Oostende den 10den mei 1903. In De Vlaamsche Kunstbode.
- z.j. Lentelied.
- 1901 Peter Benoit, een herinneringslied. In De Vlaamsche Kunstbode. 1901
- 1901 Een koningslied. Hymne voor de onthulling van het standbeeld van Leopold "d'Eerste", binnen de stad Oostende. Ook opgenomen in In 't Blauwe, 1901.
- 1904 In 't Blauwe, Gedichten 1876-1901.
- 1906 Bij de inwijding van G. Gezelle's grafmonument (6 blz.). Hulde van het Davidsfonds aan G. Gezelle.
- z.j. Godelieve van Gistel. Gedramatiseerde legende uit de XIe eeuw, in vier bedrijven, toneel, 6 sept. 1909 en in 1910 bekroond met den driejaarlijkschen Staatsprijs voor toneel-letterkunde. Brugge, J. Houdmont-Carbonez, 8°, 111 blz., (1910?).
2de uitgave Brugge, Excelsior, 1924, 100 blz.
- 1909 Balders dood. Dramatisch gedicht in drie bedrijven - toneel.
bekroond in 1906 door de stad Antwerpen. Verschenen in De Vlaamsche Gids.
Later : uitgeverij Antwerpen, Nederlandsche Boekhandel, 8°, 96 blz.
- 1911 Welkomsgroet bij de opening van het XVe Vlaamsch Natuur- en Geneeskundig Congres te Oostende den 9den september 1911. In Handel. XVde Vl. Natuur- en Geneeskundig Congres, XXX en XXXIII.
- 1911 Over de nagelaten werken van Hendrik Waelput in Verslagen en Mededelingen Kon. Vl. Acad. Taal- en Letterkunde. 8 blz., Gent, Siffer
- 1911 De Grieksche Metriek in de Nederlandsche Dichtkunst. Eene aesthetische taalstudie. Bijblad van Biekorf, 't jaar 1911. Brugge, L. De Plancke, 115 blz.

- z.j. Hendrik Conscience als Heldendichter (6 blz.) 1913 ?
 Hendrik Conscience ; Studiën en Kritieken.
 Antwerpen, Drukkerij J. Bouchery, 1913, 8°, in Vlaamsche Kunstbode.
- 1913 De Menselijke Levensduur. Aanspraak gehouden den 25 mei 1913
 ter gelegenheid van de prijsuitdeeling in de Nijverheidsschool van Oostende.
 Hof's boek- en steendrukkerij. Oostende.
- 1914 Kleine verscheidenheden II, Bestendige Commissie voor nieuwere taal- en letterkunde.
 7 : Levelingen
 In Verslagen en Mededelingen Kon. Vl. Acad. Taal- en Letterkunde, 518-519.
- 1923 Die Mahnblumen, Oostende, 8°, 3 blz.
- z.j. Mijn gevangenis, proza onder de leuze "Omdat ic Vlaming ben", Oostende 12 mei 1923.
 Druk Brugge, Excelsior, 8°, 103 blz.
- 1923 In memoriam Hugo Verriest, studie
 Uitgave Antwerpen. "Kiliaan". 24 blz., 1923
 Druk K. Dirix-Van Riet, Antwerpen, nr. 210 van de verzameling Verhandelingen van de
 Algemeene Katholieke Vlaamsche Hoogeschooluitbreiding, nr. 3 van de 20e jg. 1923

Verder vele bijdragen in Vlaamsche Kunstbode. Dietsche Warande en Belfort en Biekerf.

BIBLIOGRAFIE

1. GEZELLE, G., Brieven aan E. Van Oye, Jubileumuitgave, 1934
 2. LISSENS, R.F., Het impressionisme in de Vlaamsche Letterkunde, Mechelen-Antwerpen, 1934
 3. VAN OYE, E., In 't Blauwe, Brugge, 1904, p. 27
 4. Ibidem, p. 157
 5. LISSENS, R.F., op. cit. p. 35
 6. Le Carillon, 1896
 7. L'Echo d'Ostende, 24/11/1910. 25/05/1911
 8. Le Carillon, 1896
 9. L'Echo d'Ostende, 29/01/1910
 10. L'Echo d'Ostende, 29/01/1910
- P.S. In De Plate van april 1980, blz. 80-81, staat Een Koningslied afgedrukt, samen met enkele kritische opmerkingen van J.H.K. Dichter en komponist van dit werk zijn zijn hem niet bekend; zoals Dhr. Hostyn in het volgende nummer schrijft zijn dat Eugeen Van Oye en Léon Rinskopf. Wat ons enigszins dwars zit is de definitieve toon die J.H.K. gebruikt om het gedicht te veroordelen. We beweren geenszins dat het hier om een meesterwerk gaat maar de regels van de literatuurkritiek en -geschiedenis laten ons niet toe akkoord te gaan met de kritiek uitgebracht door J.H.K. Dichters als Van Deyssel, Kloos, Gezelle, Verriest, Rodenbach e.a. die in dezelfde periode als Van Oye publiceerden, kunnen allemaal van bombasme en gebruik van 'lege' woorden beticht worden evenals de Nieuw Realisten van de zestiger jaren van een overdreven zakelijkheid kunnen worden beschuldigd. Literatuur moet worden besproken in het kader van de tijd waarin het geschreven is en niet met de normen en criteria die men 75 jaar later ervoor gebruikt.

J. SURMONT

Oscar-Félix-Auguste DISTAVE werd op 30 november 1887 te Marchin, een gemeente ten zuiden van Huy, geboren.

Zijn ouders heetten Auguste-Felix DISTAVE en Marie-Josèphe VAN DEN HOFF.

Hij huwde met Elise TOURNOY en had een zoon Raoul, die veearts werd.

In 1907 behaalde DISTAVE het diploma van tekenleraar te Leuven en van 1908 af werkte hij te Oostende. Hij was er leraar tekenen en handenarbeid aan het Kon. Atheneum (L. Spilliaertstraat).

In die hoedanigheid was hij in feite leraar van de kunstschilders Gustaaf SOREL en A.J. VAN HEST.

In 1914 vluchtte hij samen met de familie TOURNOY naar Nottingham in Engeland. Daar huwde hij in 1915.

In 1917 verhuisde hij naar Choisy-le-Roi nabij Parijs, om na de oorlog naar Oostende terug te keren.

Hij overleed hier na een slepende ziekte op 22 december 1947.

Distave woonde lange tijd in de Poststraat, maar zijn laatste adres was Rozenlaan 33.

X X X

Distave werkte dus in het artistiek erg bedrijvige Oostende van de tussenoorlogse periode. Daarin bleef hij merkwaardig genoeg steeds op het achterplan. Hij was als het ware een "stille werker".

Artistiek gesproken was hij een waar talent als etser. Het was vooral Oostende die hem tot zijn etsen inspireerde, al zocht hij ook zijn thematiek te Chartres, te Parijs, te Ieper, te Nieuwpoort, in De Panne en elders.

Uit het omvangrijke oeuvre van DISTAVE, hier de lijst van gravures waarvan exemplaren bewaard worden in het Museum voor Schone Kunsten van Oostende :

1. HET DERDE HANDELSDOK

Pittoresk hoekje van het Derde Handelsdok met gezicht op de oude watertoren
1931; oplage 25; 17,4 x 14 cm

2. IMPASSE HENDRIK SERRUYSLAAN - JOZEF II STRAAT

Gezicht op de verdwenen impasse, genomen van onder het toegangsgebouw;
grove etstechniek, maar naar me lijkt nogal waarheidsgetrouw.
oplage 25; 39,2 x 29,7 cm

3. DE VISMIJN TE OOSTENDE

Getrouw gezicht op de monumentale ingangspoort van de Oude Vismijn
oplage 25; 39,2 x 29,7 cm

4. BERTHE 0.50

Gezicht vanop een kaai naar de Berthe 0.50 die dieper op een vlottend droogdok ligt.
oplage 30; 34,2 x 26,5 cm.

5. HET DERDE HANDELSDOK
Pittoresk hoekje van een werf aan het Derde Handelsdok, met achteraan huizen van de Stockholmstraat en de toren van de Sint-Jozefskerk
oplage 25; 44 x 37,7 cm.
6. AFLEIDINGSKANAAL EN DE DE SMET DE NAEYERBRUG
oplage 10; 34,7 x 44,2 cm
7. DE AUGUST STRACKESTRAAT
Pittoresk gezichtje in de A. Strackéstraat, met achteraan een gedeelte van de SS. Petrus en Pauluskerk
oplage 30; 39 x 29,5 cm
8. DE SS. PETRUS & PAULUSKERK
Gezicht op de monumentale voorgevel en torens van de kerk
oplage 25; 39 x 29,8 cm
9. DE AARTSHERTOGINNESTRAAT
Pittoresk gezichtje in de Aartshertoginnestraat, genomen vanaf de hoek met de Jozef II straat, richting Witte Nonnenstraat.
oplage 10; 39,1 x 30 cm
10. VUURTOREN
Zeer stemmige nocturne met schijnende vuurtoren, waarvan het lichthuis in het water van de haven weerspiegelt
oplage 30; 34, 3 x 19,4 cm
11. ZELFPORTRET
18 x 14 cm

Norbert HOSTYN

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - XXIX : HENRI-JOSEPH PIETERS.

Van deze kunstenaar is bitter weinig geweten.

Hij stelde één werk tentoon in het Gentse kunstsalon 1808 : "Studie van een hoofd van een gebaarde grijsaard" (olie op doek; naar J. MEERT).

In de catalogus staat dat hij toen te Gent woonde.

N. HOSTYN

THEMATENTONSTELLING DECEMBER

N.a.v. het artikel over A. DISTAVE wordt gedurende de maand december het werk van deze kunstenaar tentoongesteld in het Heemkundig Museum.

Een unieke kans om met de door en door Oostendse grafiek van DISTAVE kennis te maken !

N.H.

VRAAG

Wie heeft technische inlichtingen over de visserssloep O.27 "BELLE PCULE" varende in de jaren ca. 1868 ??

N.H.

NOG MEER OOSTENDSE BLAASPIJPMAAATSCHAPPIJEN

In ons museum hangen, tussen de vele sierborden van schuttersgilden, drie borden die betrekking hebben op Oostendse blaaspijpmataatschappijen. De namen van deze verenigingen waren :

- MAATSCHAPPIJ BLAZERSGILDE OOSTENDE
- MAATSCHAPPIJ "DE BROEDERBOND DER BLAASPIJPEN" OOSTENDE
- BLAZERSGILDE "DE VREDE" OOSTENDE

Elk van deze borden is, buiten de naam, voorzien van een afbeelding waarop twee gekruiste blaaspijpen voorkomen.

Nazicht van onze giftenregister bracht aan het licht dat twee van deze borden geschenken waren door de heer Robert LABBEKE, oud-kapitein van de stoomtreilers. Op een onderhoud met mevrouw LABBEKE kon ik de volgende gegevens noteren.

De twee borden kwamen uit de nalatenschap van haar vader wijlen Alfred LIPPENS (geboren 30/08/1867 te Brugge, gehuwd op 06/05/1891 in de Sint-Jozefkerk te Oostende met Julia VAN TIEGHEM).

Alfred Lippens (gestorven omstreeks 1908) was koetsier bij BOCKHOUT, zijn echtgenote hield een café op de Boulevard de Midi (Alfons Pieterslaan) waar zich nu ARTES KUNST-HANDEL bevindt, (Alfons Pieterslaan 28 a).

Mevrouw Labbeke was nog zeer jong toen haar vader stierf. Ze herinnert zich echter nog dat ze aan de hand van haar moeder meeging naar de plaats waar haar vader zijn geliefkoosde sport beoefende. Dat was in een huis met gele blinkende steentjes, dubbele poortjes en een grote hof, op de linkerkant van de "Boulevard Roger" (Rogierlaan) tegen de Euphrasina Beernaertstraat.

Uit wat voorafgaat blijkt dat de blaaspijperij in Oostende, rond de eeuwwisseling een regelmatig beoefende sport moet zijn geweest.

De blaaspijp was een goedkoop, eenvoudig tuig dat door elke timmerman of schrijnwerker kon gemaakt worden. Het bestond uit een lichte houten balk van goed en rechtgedroogd hout die in tweeën werd gezaagd. In elk deel werd dan een halve ronde gesneden, waarna men de stukken weer aaneen lijmd. Door het afronden van de buitenhoeken ontstond een mooie effen pijp, waarmee door de ronde opening of loop een pijltje werd geblazen. Aan het einde van de blaaspijp was daartoe een passend mondstuk aangebracht. De lengte van de blaaspijp in ons museum is 175 cm, bij een doorsnede van 3,5 cm aan het mondstuk en 2,5 cm aan het uiteinde. De doormeter van de loop is 1,3 cm. De loop werd voorzien van een koperen buis. De blaaspijp is gemaakt in eikenhout en achtkantig afgewerkt.

Waar en wanneer het blaaspijpschieten bij ons ontstond is niet bekend. Blaaspijpen - of blaasroeren - waarmee (giftige) pijlen werden weggeblazen waren in gebruik bij primitieve stammen in Zuid-Amerika en Indonesië. Een variante werd ook aangetroffen in Noord-Amerika en Madagaskar. Van de Azteken zijn kunstig bewerkte blaaspijpen - of roeren bekend.

Werd het gebruik van al- en blaaspijpen soms midden vorige eeuw door Vlaamse kolonisten of zeevaarders uit deze landen ingevoerd? In elk geval komen in verschillende Westvlaamse steden en dorpen de blaaspijpmataatschappijen vanaf 1825 tot voor de Eerste Wereldoorlog regelmatig voor.

J. B. DREESEN

TAALKUNDIGE LICENTIEVERHANDELING

In de groep Germaanse Filologie (R.U. Gent) diende, voor het Academiejaar 1981-82, Martine MEIRE volgende licentieverhandeling in : "Gerapporteerd taalgedrag en attitude. Een sociolinguïstische onderzoek te Oostende".

E.S.

BOEKEN

Oostendse munten

Voorzover mij bekend is de numismatiek - d.i. een hulpwetenschap van de geschiedenis die men als 'munt- en penningkunde' kan omschrijven - ternauwernood aan bod gekomen in de kolommen van ons tijdschrift. Nu wil het toeval, dat ik inzage kreeg van de bibliografie van een befaamd gebleven, onbetwistbaar gezaghebbend Belgisch numismaat en geleerde. Ik zinspeel op de persoon van wijlen Victor TOURNEUR (1878-1967) wiens necrologie destijds opgenomen werd in het 'Jaarboek' van de 'Académie royale de Belgique' (deel 136, 1970, 'Notices biographiques', blz. 41 - 85). Ik vond en vermeld enkele van zijn bijdragen over Oostende; immers, misschien heeft de een of andere studax of liefhebber er toch nog baat bij en is dit wellicht voor sommigen saai aandoende noteren niet nutteloos want overbodig ...

- "Le Monnaie de l'Atelier d'Ostende sous Marguerite de Constantinople et Guy de Dampierre", in : Revue Belge Numismatique et de Sigillographie, deel 65 (1909), blz. 252 - 261;
- "La Médaille de la construction des écluses de Slyckens par Jean Roettiers", ibidem, deel 78 (1926), blz. 43-56.

E. SMISSAERT

DE DUIVEL

Bij de uitgeverij "Recto-Verso" Spoormakersstraat, 18, 1000 Brussel verscheen een heruitgave van "Le diable en Belgique ; légendes fantastiques recueillies en Belgique par Roberto J. Payro entre 1909 et 1923".

Roberto Payró (1867-1928) was een Argentijn die zich een tijd in ons land gevestigd had en die de vertaler en commentator B. GOORDEN als de "Folkloriste belgophile pendant la belle époque (1909-1923)" bestempelt. De commentator, attaché aan de Kon. Bibliotheek heeft ook nog een grote literatuurlijst met 561 nrs aan het werk toegevoegd. .).

Prijs : 400 F. (te storten op rek. nr. 001-0514148-27 van "Recto Verso a.s.b.l.").

O.V.

PUBLIKATIES VAN HET WESTVLAAMS VERBOND

Notitie boeksken van J.B. Van de Walle

Izegemse kroniek 18° - 19° eeuw. 9172, 64 blz., 100 fr.

Album Albert Schouteet

aangeboden door 25 medewerkers, met biografie en bibliografie van de gevierde. 1973, 304 blz., uitv.

Hervé Stalpaert : Westvlaamse Wondersprookjes. 1977, 352 blz., 300 fr.

J. Vandromme : De 14° en 15° eeuwse oorkonden van de Sint-Tillokerk in Izegem. Kritische tekstuitgave, de oorkondentaal. 1978, 112 blz., 300 fr.

Een streek in Oorlog : Oorlogsdocumenten uit het Tieltsse 1914-1919. 1980, 445 blz., 600 fr.

Bij bestelling + 20 fr. portkosten.

Bedrag te storten op B.R. 716-0203822-24 van het "Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde".

IN DIT NUMMER

- Blz. 3. : Oorlogsdagboek van Oostende 1940)1945 (6)
Blz. 6. : Destijds in het Rosje
Blz. 7. : W. MAERVOET : Biografische gegevens nopens Oostendse politici 1830-1914 (IV)
Blz. 9. : G. VANDAMME : De Sint-Katherinakreek; 10 eeuwen geschiedenis
Blz. 14. : N. HOSTYN : Oostendse muziekgeschiedenis XXIII : Charles Marie WIDOR
te Oostende;
Blz. 15. : J. SURMONT : Dr. Eugeen VAN OYE
Blz. 20. : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstenaars XXVIII Auguste DISTAVE
XXIX Henri-Joseph PIETERS
Blz. 22. : J.B. DREESEN : Nog meer Oostendse blaasmaatschappijen
Blz. : Boeken

DIT IS HET LAATSTE NUMMER

Dit is het laatste Plate-nummer dat onze leden voor het jaar 1982 ontvangen.
Al wie het januari-nummer met onze jaarlijkse almanak wil ontvangen moet met zijn
lidmaatschapsbijdrage voor 1983 in orde zijn.

O.V.

DE JAARLIJKSE INDEX

Voor het gemakkelijk raadplegen van "De Plate" wordt voor de leden - vooral voor
hen die hun tijdschrift laten inbinden - een jaarlijkse index opgemaakt.

Gelet op de geringe oplage worden zij die wensen de index 1982 te bekomen, ge-
vraagd-onverwijld de bijdrage van 100 Fr. te storten op rek. nr. 750-9109554-54 van
"De Plate" met vermelding "Index 1982".

G.V.

NOGMAALS TER HERINNERING : 300 FR.

Sommige leden hebben reeds hun bijdrage voor 1983 vereffend, doch hebben ver-
zuimd het juiste bedrag te storten. De lidmaatschapsbijdrage is minimum 300 FR. en
niet 250 Fr.

Om administratieve moeilijkheden te vermijden vragen wij daar op te willen letten
en dat de enkele verstrooide leden ons, de 50 fr. verschil onverwijld zouden willen
laten geworden.

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

